

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu:

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

Registrační číslo:

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons 4.0 ve variantě BY-SA

Předmět český jazyk a literatura na 2. stupni základní školy jako platforma pro mezioborové vzdělávání

Předmět český jazyk a literatura (dále jen ČJL) zaujímá mezi předměty v základním školství specifické postavení z mnoha důvodů. Žáci se v něm učí jazykové percepce a produkci, prohlubují čtenářské dovednosti, učí se vnímat jazyk a literaturu z hlediska faktického, informačního i estetického. Čeština pro ně představuje předmět studia: poznávají strukturu jazyka a jazykový systém, analyzují jej na základě četby, ve vyšších ročnících tvoří vlastní texty a učí se, jak kultivovat mluvený i psaný projev.

Na češtinu pohlížíme mj. jako na prostředek, pomocí něž žáci uchopují, vnímají a poznávají svět i sebe samé. Prostřednictvím češtiny žáci přijímají a zpracovávají naukový obsah všech ostatních školních předmětů (včetně výuky cizích jazyků). Jednoznačně přitom platí přímá úměra: čím lépe dokáží žáci používat češtinu ke studiu, tím lepších studijních výsledků dosahují v ostatních předmětech. Jedním z úkolů základní školy (dále jen ZŠ) je vybavit žáky k tomu, aby tento pracovní nástroj dokázali používat vědomě a záměrně.

Domníváme se, že předmět ČJL na 2. stupni ZŠ bychom měli vnímat jako prostor, v němž se setkává obsah všech vzdělávacích oborů. Tomuto způsobu nahlížení však většinou neodpovídá současná praxe na 2. st. ZŠ, ale ani způsob přípravy budoucích učitelů češtiny na vysokých školách.

Tato kapitola si klade za cíl analyzovat situaci z hlediska učitele češtiny na ZŠ, popsat některé existující možnosti mezioborové spolupráce a podnítit diskuzi o mezioborovém přístupu k výuce češtiny.

Jak vypadá současné obvyklé schéma výuky předmětu ČJL na 2. stupni ZŠ? Hodinová dotace ve výuce předmětu ČJL činí většinou 4 vyučovací hodiny týdně. Z nich dvě bývají využívány k výuce jazyka, jedna k výuce slohu a jedna pro literaturu. V souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní školu (dále jen RVP) pro 2. stupeň ZŠ má ředitel školy k dispozici 18 disponibilních hodin, které může využít k posílení výuky jednotlivých předmětů nebo k rozšíření nabídky vyučovacích předmětů podle konkrétního zaměření školy. Disponibilní hodiny lze rovněž využít pro práci s žáky s individuálními vzdělávacími potřebami. Těmito hodinami lze posílit výuku předmětu ČJL v některém ročníku (nebo ve všech), nebo lze zavést výuku souvisejících předmětů (např. komunikační výchova, dramatická výchova, český jazyk – seminář apod.). V současnosti tak nelze přesně určit, kolik hodin ČJL

má učitel k dispozici. Mezi školami existují rozdíly v hodinové dotaci i v obsahové náplni předmětu (někde je realizován seminář jako příprava na přijímací zkoušky, jinde jako hodina dramatické výchovy nebo komunikační výchovy, případně jako čtenářská dílna). Možnosti učitelů na různých školách v jednotlivých ročnících se proto mohou výrazně lišit.

Jedno však je na všech školách společné, povinnost naplňovat ve výuce všechny výstupy RVP implementované do školních vzdělávacích programů jednotlivých škol. Nabízí se otázka, zda RVP pamatuje na mezioborovou spolupráci a poskytuje tak učitelům češtiny možnost vyučovat předmět ČJL v provázanosti na ostatní vzdělávací oblasti a v mezioborových souvislostech.

RVP definuje výstupy, které mají žáci prokazatelně zvládat po absolvování 9. ročníku. Tyto výstupy jsou řazeny odděleně podle jednotlivých vzdělávacích oblastí a oborů. Jeden obor může být ve škole realizován jedním předmětem nebo i několika předměty.

Lze konstatovat, že v případě vzdělávacího oboru český jazyk a literatura mnohé z výstupů překračují výuku předmětu ČJL a dotýkají se dalších vzdělávacích oborů. Výčet výstupů komunikační a slohové výchovy, které svou podstatou překračují výuku předmětu ČJL, zahrnuje bez výjimky všechny výstupy daného vzdělávacího oboru, které jsou v RVP uvedeny. RVP poskytuje možnosti, jak realizovat výuku předmětu ČJL na 2. stupni ZŠ v mezioborových souvislostech.

Jak lze vidět z výše uvedené tabulky, výstupy RVP jsou formulovány poměrně obecně a dávají tak učitelům možnost, aby je naplnili konkrétním obsahem dle svého osobního i profesního zaměření (jinak je uchopí učitel s aprobací čeština – dějepis, jinak jeho kolega s aprobací čeština – ICT apod.).

Nahlédneme-li do RVP ostatních vzdělávacích oblastí, zjistíme, že ve svém obsahu počítají s využitím znalostí, dovedností a strategií, které by si měli žáci osvojit v předmětu ČJL, a bylo by tedy možné a vhodné, aby byly učiteli ČJL brány v úvahu a využívány ve výuce. Konkrétně se jedná např. o tyto výstupy z RVP ostatních vzdělávacích oblastí¹.

¹ Neuvádíme zde úplný výčet, nýbrž výběr výstupů, které mohou sloužit jako nabídka pro využití v rámci výuky češtiny. Záleží na učitelích ČJL, zda a do jaké míry dokáží najít spojitost a využít je ve výuce. Do přehledu nezahrnujeme výstupy z předmětů etická výchova a dramatická výchova, které bývají často realizovány v rámci výuky ČJL.

Matematika a její aplikace žák	
M-9-1-09	analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel
M-9-2-01	vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data
M-9-2-05	matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů
M-9-4-01	užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací
M-9-4-02	řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí
Informační a komunikační technologie žák	
ICT-9-1-01	ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost
ICT-9-2-02	uplatňuje základní estetická a typografická pravidla pro práci s textem a obrazem
ICT-9-2-03	pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví
ICT-9-2-04	používá informace z různých informačních zdrojů a vyhodnocuje jednoduché vztahy mezi údaji
ICT-9-2-05	zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě
Dějepis žák	
D-9-1-02	uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány
D-9-5-01	vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky
D-9-8-04	prokáže základní orientaci v problémech současného světa
Výchova k občanství žák	
VO-9-1-04	zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají

VO-9-1-05	kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
VO-9-1-07	uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem
Fyzika žák	
F-9-4-05	zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí
F-9-5-02	posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí
Chemie žák	
CH-9-2-04	navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi
CH-9-7-01	zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi
Přírodopis žák	
P-9-1-02	popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií a objasní funkci základních organel
P-9-3-03	vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin
P-9-4-04	zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy
Zeměpis žák	
Z-9-1-01	organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů
Z-9-1-04	vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu

Z-9-3-04	zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich
Hudební výchova žák	
HV-9-1-02	uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě;
HV-9-1-08	vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění
Výtvarná výchova žák	
VV-9-1-08	ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci
Výchova ke zdraví žák	
VZ-9-1-06	vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí
VZ-9-1-14	vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi
Tělesná výchova žák	
TV-9-3-01	užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu
TV-9-3-07	zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci
Pracovní činnosti žák	
ČSP-9-1-04	užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku
ČSP-9-2-01	sestaví podle návodu, náčrtu, plánu, jednoduchého programu daný model
ČSP-9-6-02	zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl

ČSP-9-6-03	vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci
ČSP-9-8-04	prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce

Uvedený výběr výstupů dostatečně dokládá, že v ostatních vzdělávacích oblastech existují výstupy a témata, které lze propojovat s výukou ČJL. Stranou přitom ponecháváme oblast průřezových témat, která již ze své podstaty propojují vždy několik vyučovacích předmětů a realizují se rovněž formou projektových dnů. Zaměřujeme se pouze na vyučovací předměty, které představují každodenní náplň rozvrhů žáků na 2. stupni ZŠ.

Některé výstupy, které jsou vázány na komunikační a jazykovou úroveň žáků, přímo vybízejí k realizaci ve výuce slohu, neboť odkazují ke stylizačním dovednostem žáků (ať již se jedná o úvahu, charakteristiku, popis pracovního postupu, výklad, životopis, motivační dopis nebo zpracování multimediální prezentace). Jiné výstupy směřují naši pozornost k práci s informačními zdroji, se studijní literaturou či k interpretačním činnostem, vždy na komunikaci verbální i neverbální, na vhodné sociální chování a využívání jazykových i mimojazykových prostředků v daných komunikačních situacích.

V zásadě jde o podobný princip, na němž staví svoji teorii T. Johns a F. Daviesová (1983), když při studiu angličtiny jako cizího jazyka rozlišují dva přístupy k výběru učebních textů. Uplatní-li učitel přístup TALO (Text As Linguistic Object), volí takové texty, které jsou zaměřené pouze na jazykovou stránku studia (v našem případě na studium českého jazyka, jeho gramatiky, slohu nebo literatury). Při uplatnění přístupu TAVI (Text As Vehicle for Information) slouží text rovněž jako objekt studia, ale současně také jako nosič informací z jiných vzdělávacích oblastí. Učitel rozhodne, kdy je který přístup vhodnější s ohledem na konkrétní výchovně-vzdělávací cíl hodiny.

Výše uvedený výběr výstupů z RVP dle našeho názoru jednoznačně ukazuje, že RVP nejenže poskytuje prostor k funkčnímu propojení výuky ČJL s dalšími vzdělávacími oblastmi, ale současně předpokládá aktivní využívání poznatků, znalostí a dovedností získávaných ve výuce ČJL při zvládání všech ostatních vzdělávacích oblastí. Otázkou zůstává, kdo by měl za tento prostor nést zodpovědnost.

RVP je implementován do školních vzdělávacích programů (dále jen ŠVP). Jednotlivé vzdělávací oblasti bývají však v ŠVP většinou striktně odděleny. Na formulování jejich obsahů pracují členové jednotlivých předmětových komisí ve spolupráci se školním koordinátorem ŠVP, který zajišťuje, aby dokument jako celek obsahoval všechny povinné součásti. Mezi

předmětovými komisemi však nemusí docházet (a také většinou nedochází) k pravidelné spolupráci. Učitelé ČJL obvykle neznají obsah výstupů z ostatních vzdělávacích oblastí a učitelé naukových předmětů se běžně neinformují o výstupech z ČJL. Plní své povinné výstupy odděleně a izolovaně, a to i přesto, že RVP k mezipředmětové spolupráci přímo vybízí (srov. str. 15): „RVP ZV umožňuje *propojení (integraci)* vzdělávacího obsahu na úrovni témat, tematických okruhů, případně vzdělávacích oborů. Integrace vzdělávacího obsahu musí respektovat logiku výstavby jednotlivých vzdělávacích oborů. Základní podmínkou funkční integrace je kvalifikovaný učitel. Záměrem je to, aby učitelé při tvorbě ŠVP vzájemně *spolupracovali, propojovali* vhodná témata společná jednotlivým vzdělávacím oborům a *posilovali nadpředmětový přístup ke vzdělávání*.“

Jak docílit většího propojení vzdělávacích obsahů? Domníváme se, že tato otázka by měla být nastolena již při přípravě studentů učitelství v oborových didaktikách na fakultách. Je nezbytné vést budoucí učitele ČJL ke spolupráci s kolegy napříč vzdělávacími oblastmi. Současně by se také studenti ostatních aprobací měli zajímat o možnosti spolupráce s učiteli ČJL, aby jim dokázali nabízet relevantní témata a možnosti spolupráce.

Domníváme se, že právě učitelé ČJL by měli zprostředkovávat a kultivovat vzájemnou mezioborovou spolupráci. K této domněnce nás vedou následující pozorování z praxe.

Kromě činností přímo souvisejících s výukou předmětu ČJL plní učitelé češtiny na základních školách i mnoho jiných úkolů. Jedná se o činnosti administrativní a korektorské, komunikační, kulturní a společenské: starají se o školní kroniky, časopisy a webové stránky, píší články o školních akcích a soutěžích do novin, připravují i upravují texty zpráv a rozhodnutí, jsou zapisovateli porad. Často jsou rovněž koordinátory ŠVP nebo se školním vzdělávacím programem pracují jako s dokumentem při jeho úpravách. Bývají také žádáni svými kolegy nebo vedením školy o jazykovou korekturu textů tematických plánů a dalších školských dokumentů.

Tato specifická pozice v učitelském sboru přímo vybízí k tomu, aby to byli právě učitelé ČJL, kdo bude hledat průsečíky a společná témata v jednotlivých vzdělávacích oborech. Komunikace o obsahu vzdělávacích oborů mezi kolegy v učitelském sboru je základem při vytváření společných témat a při jejich realizaci. Předmět ČJL může sloužit jako prostor k syntéze poznatků, postupů, činností, dovedností a učebních strategií žáků.

Ostatní předměty mohou nabídnout svoji časovou kapacitu k realizaci společných aktivit s učiteli ČJL. Výsledkem spolupráce by vždy měl být výstup, který lze hodnotit jednak po odborné (naukové) stránce, jednak po stránce jazykové či komunikační.

Jak můžeme v praxi konkrétně dosáhnout toho, aby spolupráce plnila svůj účel a byla pro všechny zúčastněné přínosem, nikoli přítěží? Při úvahách v této části kapitoly vycházíme z reálné situace na konkrétní základní škole a popisujeme postupy, které jsou v praxi uplatňovány na 28. ZŠ v Plzni.

Ve škole je sdílen obsah tematických plánů v celém učitelském sboru. Všechny platné tematické plány jsou umístěny v elektronické podobě na jednom místě a všichni učitelé k nim mají kdykoli přístup. Je tak snadné zjistit, které konkrétní učivo právě probírají žáci v jednotlivých třídách a které výstupy z RVP plní.

Jedenkrát měsíčně probíhá společná předmětová komise všech učitelů 2. stupně. Učitelé mají možnost diskutovat o aktuálních problémech výuky. Zároveň je to příležitost zamyslet se s kolegy nad obsahem, rozsahem, metodami a formami výuky, hledat vzájemné propojení předmětů i možnosti, jak uplatnit jazykové vzdělávání v naukových předmětech, a dohodnout se na společném zadání a vedení referátů, prezentací, projektů.

Po dohodě s kolegy využívají učitelé ČJL ve svých hodinách některé texty s informacemi z ostatních vzdělávacích oblastí. Kupříkladu vyhledávají literární texty na relevantní témata a využívají je v hodinách literatury (např. ukázku z knihy A. Zhoře *Tvrdohlavá Marie* lze využít v době, kdy se žáci učí ve fyzice o radioaktivitě). Přizpůsobují obsah cvičení tak, aby podporoval výuku v naukových předmětech (např. zadáním pravopisného cvičení na téma „zámořské objevy“ v šestém ročníku, kde žáci probírají toto téma v zeměpisu). Ve slohové výchově v sedmém ročníku nechávají žáky zpracovávat popisy pracovních postupů v souladu s tím, co právě vyrábějí v dílnách při práci se dřevem v rámci pracovních činností.

Je vždy důležité, aby se učitel naukového předmětu zajímal o to, co se žáci v ČJL dozvěděli. V ideálním případě by měl být v kontaktu s učitelem ČJL a získat od něj reflexi toho, co bylo probíráno. Pokud se učitel naukového předmětu v následujících hodinách dotkne tématu, které žáci probírali v ČJL, umožní jim, aby uplatnili znalosti v něm nabyté. Výrazně tím posílí motivaci žáků k další práci, protože zvýší uplatnitelnost poznatků, které získali. Žáci rovněž velmi kladně hodnotí snahu učitelů o vzájemnou spolupráci a tyto aktivity vnímají jako užitečné a zajímavé (vycházíme z písemné zpětné vazby, kterou žáci pravidelně po společných aktivitách poskytují).

Učitelé mohou při mezioborově provázané výuce využívat již existujících učebnic, studijních materiálů (naukové učebnice, ze kterých čerpají texty pro výuku ČJL, pracovní listy, digitální učební materiály z portálu RVP či ze stránek vydavatelství učebnic apod.). Přístup k výuce literatury s mezioborovými přesahy podporuje např. nová generace čítanek nakladatelství Fraus.

Není-li k dispozici vhodný materiál, přichází na řadu tvorba vlastních učebních materiálů s propojeným obsahem (jako příklad můžeme uvést materiál propojující výuku češtiny a angličtiny pro 6. ročník. V angličtině se v 6. ročníku probírala přivlastňovací zájmena a v češtině v téže době používání zájmena *svůj*, které ovšem v angličtině nemá protějšek a žákům při překládání většinou činí potíže vzpomenout si, že by měli v české větě slovo *svůj* použít, případně nevědí, jak toto slovo přeložit do angličtiny. Výsledkem spolupráce byl materiál, v němž žáci doplňovali nejprve v angličtině vhodná přivlastňovací zájmena, a následně věty překládali do češtiny, přičemž měli využít zájmeno *svůj* tam, kde je to vhodné. Cvičení pak bylo hodnoceno dvěma známkami, do angličtiny známkou za správné doplnění přivlastňovacích zájmen a do češtiny za vhodný překlad.).

Na 28. ZŠ je kladen důraz na vytváření takového vzdělávacího prostředí, v němž žáci vědomě využívají češtinu na vysoké úrovni jako komunikační prostředek při sdělování informací a poznatků z jiných oborů (to znamená, že úroveň ústního i písemného projevu je reflektována při hodnocení výsledků v jednotlivých oborech mimo předmět ČJL. Při celkovém hodnocení se přihlíží k jazykovému a stylizačnímu zpracování projektů, prací a referátů, případně jsou žáci hodnoceni dvěma známkami (či dvojím slovním hodnocením) zvlášť za obsahovou úroveň práce v naukovém předmětu a zvlášť za úroveň jazykovou.)².

Propojení předmětu ČJL s ostatními vzdělávacími oblastmi hodnotí žáci vesměs kladně. Ve zpětné vazbě při písemných i ústních hodnoceních žáci opakovaně vyzdvihovali zejména skutečnost, že je tento přístup přiměl k zamyšlení nad úrovní jazykového vyjadřování ve všech předmětech, nejen v češtině, a pomohl jim okamžitě si vyzkoušet v praxi znalosti, dovednosti a postupy, které se učili v hodinách ČJL. Někteří rovněž oceňovali, že se v předmětu ČJL (který pro ně třeba nepatří k atraktivním) měli možnost setkat s výukovým obsahem ostatních vzdělávacích oblastí, který je zajímavý. Z odevzdávaných žákovských prací lze rovněž vypozařovat, že k těm úkolům, které jsou hodnoceny ve dvou předmětech, přistupují žáci s vyšší mírou zodpovědnosti za výsledek. Jistě k tomu přispívá i fakt, že jejich práce má více hodnotitelů, a je tudíž vnímána jako významnější.

Z výše uvedených dokladů vyplývá, že RVP poskytuje mnoho možností k obsahovému propojování předmětů. Uvedli jsme některé doklady, které fungují v praxi na konkrétní

² Žáci 9. ročníků zpracovávají během 1. pololetí tzv. závěrečnou práci z předmětu, který si sami zvolí, na zvolené téma pod dohledem vedoucího práce. Vedoucí učitel dbá na obsahovou i jazykovou úroveň jejich práce a při konzultacích upozorňuje na možné nedostatky. Po odevzdání hotových prací učitelé ČJL hodnotí jejich jazykovou a stylizační úroveň a přidávají své hodnocení k oborovému hodnocení vedoucího práce. Ve 2. pololetí probíhají slavnostní obhajoby závěrečných prací, při kterých žáci prezentují výsledky práce svým spolužákům z nižších ročníků, učitelům i rodičům a získávají od komise složené z členů učitelského sboru hodnocení za svůj výstup při obhajobě. Hodnocena je mimo jiné úroveň mluvního projevu.

základní škole. Uvědomujeme si, že situace na různých školách se liší, přesto předpokládáme, že všude lze vzájemně propojovat jiné předměty s ČJL.

Závěrem lze konstatovat, že považujeme za všestranně výhodné přistupovat k předmětu ČJL na 2. stupni ZŠ jako k prostoru, v němž se setkává obsah všech vzdělávacích oblastí. Hlavní zodpovědnost za to mají dle našeho názoru učitelé českého jazyka a literatury, protože jsou to právě oni, kdo má nejlepší předpoklady jednotlivé obsahy propojit prostřednictvím činností, které češtináři na základních školách vykonávají.

Jistě to znamená práci navíc v podobě plánování, konzultací s kolegy nad tematickými plány, vyhledávání nebo tvorby vhodných výukových materiálů či dvojitého hodnocení žákovských prací ve spolupráci s dalším kolegou – nečeštinářem. Patří sem i mnoho hodin rozhovorů o zájmech žáků, o jejich směřování, úspěších a neúspěších mimo předmět ČJL. Při těchto rozhovorech častokrát zjišťujeme, že žák, který v češtině nijak zvlášť nevyniká, zažije úspěch v okamžiku, kdy mu poskytneme možnost pracovat v ČJL s textem s tematikou např. z fyziky, přírodopisu nebo hudební výchovy. Žáci si pak uvědomí, že čeština není jenom izolovaný předmět ve škole, ale prostředek, pomocí kterého mohou dosáhnout úspěchu v oboru, který je zajímavý. A právě díky tomuto momentu se učitelé „práce navíc“ při propojování obsahů vzdělávacích oblastí s ČJL bohatě vyplácí.

Seznam použité literatury

RVP pro základní vzdělávání.: Aktualizovaný text RVP ZV – s účinností od 1. 9. 2017 [online]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

ČECHOVÁ, Marie a Martina SPĚVÁČKOVÁ, ed. *Od praxe k teorii a zpět ve vyučování češtině*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2021. ISBN 978-80-261-0874-0.

JOHNS, Tim; DAVIES, Florence. Text as a Vehicle for Information: the Classroom Use of Written Texts in Teaching Reading in a Foreign Language. In *Reading in a Foreign Language* [online]. 1983, Vol 1(No. 1) [cit. 2019-01-29]. Dostupné z: <http://nflrc.hawaii.edu/rfl/PastIssues/rfl11johns.pdf>